

Łódź, 04.01.2024

Recenzja rozprawy doktorskiej

mgr Patrycji Mościckiej

zatytułowanej:

„Wpływ pandemii COVID-19 na nawyki higieniczne i kosmetyczne oraz na postrzeganie własnego ciała przez polskich użytkowników”

Promotor: Prof. dr hab. med. Andrzej Przyłipiak

Na przełomie lat 2019/2020 coraz głośniejsze było o nowym wirusie, należącym do koronawirusów, który wywołuje groźną i bardzo zakaźną chorobę. Objawy choroby COVID-19 wiązały się z wystąpieniem kaszlu, gorączki, trudności w oddychaniu, co mogło prowadzić do niewydolności oddechowej, a nawet wielonarządowej. Wiadomości z Wuhan, gdzie wszystko się zaczęło, budziły strach i przerażenie.

W wielu krajach, w tym także w Polsce doszło do nieznanej do tej pory sytuacji, tzw. lockdownu. Pomimo wprowadzonych zaostreżeń mieliśmy w Polsce bardzo dużą liczbę tzw. zgonów nadmiarowych. Dotyczyło to trzech lat pandemii – 2020, 2021, 2023.

Duża część różnych pracowników zaczęła wykonywać swoją pracę on-line. Wprowadzono szereg obostrzeń, które miały niewątpliwie wpływ na zmiany nawyków kosmetycznych i higienicznych.

Poprawa higieny na pewno wpłynęła pozytywnie na zmniejszenie rozprzestrzeniania się nie tylko zakażenia SARSCOV2, ale także wielu innych chorób zakaźnych.

Biorąc pod uwagę powyższe temat, którym zajęła się Doktorantka pod kierunkiem Prof. Andrzeja Przyłipiaka, uważam za bardzo trafny i ciągle aktualny.

Praca przygotowana jest w postaci monografii, liczy łącznie 102 strony. Na początku znajduje się spis treści bez numeracji – co jest rzadziej spotykaną formą w pracach z kręgu medycyny.

Zawiera następujące rozdziały : Wykaz skrótów (str. 5), Wstęp (str. 6-14), który zawiera krótkie podrozdziały zatytułowane - Pandemia COVID-19, Kosmetyki i środki higieniczne, Percepcja własnego ciała. Następnie jest Cel pracy (str. 15), Materiały i metodyka (str. 16–25), Wyniki (str. 26-51), Dyskusja (str. 52-69), Wnioski (str.70) Streszczenie (str. 70), Summary (str.73), Bibliografia (str. 75), Wykaz wykresów i tabel oraz Materiały uzupełniające, zawierające zgodę komisji bioetycznej oraz wzory przeprowadzonych ankiet. Praca zawiera 32 wykresy, 14 tabel i 128 pozycji piśmiennictwa.

We wstępie liczącym 9 stron Autorka zwraca uwagę na fakt wprowadzenia szeregu restrykcji w związku z pandemią – w tym także powszechne edukowanie o prawidłowym myciu rąk i dezynfekcji. Wprowadzenie obostrzenia było związane z koniecznością zmian nawyków higienicznych. W dalszej części wstępu Autorka przedstawia także rozwój objawów choroby, które od lekkich zakażeń, poprzez łagodne, umiarkowane i ciężkie stwarzały duże ryzyko zgonów.

Większe ryzyko ciężkiego przebiegu miały osoby z tzw. wielochorobowością – cukrzycą, chorobami układu krążenia, układu oddechowego, otyli, a także osoby starsze.

Następnie Doktorantka przechodzi do tematyki kosmetyków i środków higienicznych, przedstawiając podziały obu tych grup. Potem porusza temat percepcji własnego ciała – tzw. pojęcia „body image”. Jest ono różnie definiowane przez różnych autorów. Tak, czy inaczej zły obraz własnego ciała prowadzi do niechęci fizycznego ja.

Autorka stawia sobie dwa główne cele pracy:

- ustalenie, jak zmieniły się nawyki higieniczne i kosmetyczne Polek przed i w czasie trwania pandemii Covid-19;

oraz

- czy ten okres miał wpływ na postrzeganie własnego ciała, na satysfakcje z życia i preferowane zachowania zdrowotne.

Pani Magister wcześniej przyjęła następujące hipotezy badawcze:

1. Wprowadzenie restrykcji higienicznych związanych z pandemią Covid-19 pociągnęło za sobą zmiany w zwyczajach higienicznych w używaniu kosmetyków oraz preferowanych zachowaniach zdrowotnych.
2. Okres pandemii spowodował pogorszenie obrazu swojego ciała i obniżył satysfakcję z życia.

Rozdział *Materiały i metodyka* liczy 10 stron. Badania przeprowadzono z wykorzystaniem ankiet wygenerowanych za pomocą Formularzy Google, przy użyciu autorskiego kwestionariusza ankietowego, który został przygotowany przez Autorkę w sposób bardzo przejrzysty i staranny.

Grupy badane były dwie

- I- liczyła 140 kobiet, w wieku 18-65 lat i powyżej
- II- liczyła 275 osób (241 kobiet i 34 mężczyzn).

W grupie tematycznej I wykorzystano autorski kwestionariusz, który zawiera pytania o zachowania higieniczne i kosmetyczne. W grupie tematycznej II użyto standaryzowanych kwestionariuszy – Skalę Samopoznania Głębockiej, Test Sylwetek, kwestionariusz PASTAS, Inwentarz Zachowań Zdrowotnych wg Jurczyńskiego oraz Skale Satysfakcji z Życia Dinnera. Kolejny 25 stronicowy rozdział, w sposób bardzo czytelny i obszerny przedstawia wyniki przeprowadzonych badań, które dyskutowane są na 21 stronach. Wydaje się ciekawym fakt, jaki procent z rozesłanych kwestionariuszy został wypełniony, stanowiąc informację zwrotną, co nie zostało zawarte w dysertacji.

Praca zawiera bardzo czytelne tabele i ryciny, doskonale przedstawiające wyniki.

Autorka szeroko dyskutuje wyniki własne z wynikami różnych autorów.

Dyskusja, licząca 18 stron, prowadzona jest w sposób przejrzysty i dojrzały. Oparta jest o przegląd 128 pozycji piśmiennictwa z ostatnich lat, w większości anglojęzycznego.

Dyskusja zakończona jest czterema wnioskami:

1. Większość badanej populacji deklaruje, że podczas pandemii COVID-19 zwiększyła stosowanie środków higienicznych, częściej używała kremu do rąk i zmniejszyła zainteresowanie kosmetykami do makijażu i paznokci;

2. Powrót do dotychczasowych zwyczajów w pielęgnacji higienicznej i kosmetycznej deklaruje więcej niż połowa ankietowanych, podczas gdy utrzymanie nowych nawyków po ustaniu pandemii zapowiada mniej niż połowa badanych;
3. Nieznaczny, ale znamieny statystycznie wzrost wskaźnika BMI odpowiadający wzrostowi masy ciała, połączony jest u mężczyzn z niepokojem wobec kształtu powłok brzusznych i z uczuciem niższej satysfakcji z życia. Natomiast wzrost BMI u kobiet towarzyszy uczuciu niepokoju odnośnie kształtu części ciała innych niż te które zazwyczaj utożsamiane są z otyłością.
4. W trakcie pandemii, porównując z okresem sprzed niej, nastąpiło nasilenie zachowań prozdrowotnych w zakresie prawidłowych nawyków żywieniowych, zwyczajów profilaktycznych oraz praktyk zdrowotnych.

W mojej ocenie dużym atutem pracy jest opublikowanie części wyników w pracy pt.: „Hygienic and cosmetic care habits in polish women during COVID-19 pandemic”, która ukazała się w prestiżowym czasopiśmie amerykańskim Journal of Cosmetic Dermatology IF 2.696 2020 rok.(2.3 IF - 2023 rok). Nieco szkoda, że Doktorantka nie zacytowała w pracy własnej publikacji.

Praca została napisana w sposób bardzo staranny, chociaż Doktorantka nie ustrzegła się kilku błędów edytorskich, które w żadnym razie nie umniejszają wartości rozprawy.

Doktorantka zrealizowała cele zaplanowanych badań, na podstawie otrzymanych wyników poprawnie sformułowała wnioski, w sposób dojrzały przeprowadziła dyskusję. Całość oceniam bardzo pozytywnie.

W związku z powyższym, biorąc pod uwagę wartości merytoryczne i poznawcze pracy oraz jej staranne przygotowanie stwierdzam, że praca doktorska pani mgr Patrycji Mościckiej spełnia kryteria ustawowe stawiane rozprawom doktorskim w art. 186 Ustawy z dnia 20 lipca 2018r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.). Tym samym zwracam się z wnioskiem o dopuszczenie Doktorantki do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu, w dyscyplinie nauki o zdrowiu.

Z wyrazami szacunku
Helena Rabsztyjn